

ANY III

NÚM. 113

BARCELONA 24 OCTUBRE 1890

Callarvini Luigra

CRÒNICA

Avuy que tothom parla de las maniobras de Calaf, ¿hem de ser menos no-saltres, no parlantue? De cap manera; seguim la corrent y revista al canto.

Los periódichs diaris de la localitat y de fora omplan columnas y mes columnas sobres aquestas maniobras que 's farán célebres, y que estich segur que l' historia las comentarà tal vegada confortlas ab alguna guerra que haurá tingut lloch á fins del any 1890.

Llegeixin la premsa de tots colors y veurán com no 's cuidan mes que d' apuntar lo referent á Calaf; en gacetillas, en articles, en telegramas, y en fi, jo crech que hasta en lo lloch del peu d' impremta hi posarán aviat una noticia de las maniobras. Cada diari, per poch que puga, hi envia un revister; 'l qual s' entreté desde allá dalt telegrafiant qualsevol cosa, com verbi gracia, lo del *Noticiero*, que hasta fa la descripció de lo que conté una sala usual, hont va dormirhi lo general Martínez Campos. Diu que 'l cobre-llit es vermell, que las pinturas de la paret son molt bonicas, que hi ha una calaixera, etc., etc., de tot lo qual los lectors ne treuhen un grandió profit al saberho.

*
**

Mentres aquí 's passa 'l temps ab ensajos de destrucció, á Paris fermenta la idea de convertir aquella capital *nada menos* que en port de mar, á qual efecte estan ja exposats en l' *Hôtel de Ville* tots los planos.

¡Fillets de Deu! Quinas obras! Quins presupostos mes grandiosos! aquí cauriam en basca, ab tot y tenir molt bona voluntat, ó sino, considerin lo que van espantarse certa gent *patriótica* al veurer lo que importava lo presupost de l' Exposició universal, que si be ha costat sacrificis, ha proporcionat també dias de gloria á Catalunya.

*
**

Lo cólera va preparant las maletas depressa, depressa; la varola madrilenya es mes cansonera; deu dir ara que hi soch aprofitemse, després aquestos mestres 's vacunarán y 'm costará mes ferme los meus.

*
**

Una paraula. Preparintse pel número vinent; jo 'ls hi responch que será d' aquells que se 'n parla.
O sinó *al tiempo*. (Una setmana).

DOCTOR GERONI.

Me deixares... ara 't deixo

Recordas aquell temps, lo temps dolsíssim
de nostre pur amor?
Recordas aquell sí, y 'l bés puríssim
enllás del nostre cor?

¡Quan prompte van passar las horas bellas
dels somnis de consoll!
t' aymava com estiman las poncellas
lo raig de l' ardent sol.

Mes ay! un jorn, no sé, sols se que esquiva
fugías d' aprop meu;
te vareig preguntar ab pena viva
y 'm dares un Adeu!

Bullí dins lo meu cor una venjansa:
no se qué vaig sentir;
confós, y ja perdut en la anyoransa
volguí ton pás seguir.

Ben prompte vaig saber perque oblidares
lo nostre amor ardent;
perque la prometensa despreciàres
del nostre casament.

Fugires per un altre que tenia
diners per ser galant,
riquesas que no té l' anima mía,
que t' agradavan tant.

Avuy confosa vens altra vegada
perque l' altre ha fugit,
y vols fer oblidar apassionada
lo teu passat delit.

Ta ingratitut tan bell castell ensorra;
ja 't faltan mos encants;
hi ha cosas que lo temps jamay esborra:
¡vès, vès á vestir sants!

MELQUIADES.

CANTARS

M' has dit tú varias vegadas
que jo soch la teva vida,
donchs lo jorn que t' abandoni
ja no viurás més, m' ayónia.

Es tant lo que t' aymo nena,
que si jo 't vegés la mort...
buscaria un altre dona
que 'm portés lo teu amor.

¿No 'm vols donar abressadas
ni tampoch cap petonet?
Donchs donam tretze pessetas
per poder comprá un barret.

¿Dius que no 'm vols fer cap bés
perque tens por del teu pare?
Donchs ja te 'l faré jo á tú
que tinch permís de la mare.

GESTUS II.

UNA de las principals causes que han contribuït á formar las nacionalitats llatinas, una de las que mes las han caracterisat y distingit, es sens dubte, la municipalitat.

Aquesta comensá á principis de la edat mitja y podém opinar que va ser en Espanya.

Lo municipi romá te alguns puns de contacte ab la municipalitat de que tractem, pero no es la mateixa, ni nasqué per las mateixas causas, ni sisquera li doná origen.

La municipalitat nostra prengué algunas semblansas del municipi romá, quan ja estava formada, es á dir, va buscar una pauta pera modificar sa constitució pero no pera constituirse. L' origen y 'l tipo especial de la municipalitat hem de buscarlo, y lo trovarem, en la Reconquesta. Si la municipalitat hagués nascut del municipi romá, serían iguals ó quan menys molt semblants sas formas en totas las nacions europeas que al comensament de l' edat mitja se barrejaren ab los despulls de Roma, de la qual ne prengueren moltes costums y lleys; y res mes distint que las condicions del sistema del Nort y las del Mitj-dia d' Europa.

Aixó prova també que allí hont no concorregueren las circumstancies que á Espanya, no hi nasqué, no hi pogué naixer la municipalitat. Lo feudalisme, la monarquia y la teocracia s' hi oposavan, Espanya la forsa dels aconteixements se va fer superior als tres grans poders.

Mor en Espanya la monarquia goda per efecte de la invassió sarrabina, y s' originan immediatament las municipalitats. Es inútil que las vulgan buscar abans, com alguns y fins notables escriptors intentan; los antics concells de Toledo res tenen que veurer ab las municipalitats, nova forma que naturalment pren la nacionalitat espanyola pera desenrotllarse.

Los citats concells no són mes que concilis mes ó menys disfressats. La societat espanyola va naixer á petites collas, es á dir, federativament, y d' aquí la diversitat entre provincias y fins entre comarcas de provincias, qu' encara conserva. Es cert que en un principi l' unitat domina en aqueixa varietat, y la forma principal de tal unitat es lo gran sentiment d' independència que á tots los espanyols anima, es á dir, lo aplegarse pera defendrers; pero los segles no han pogut esborrar los vivents recorts del sistema comunal y las senyals qu' aquest deixá; y si be las provincias espanyolas tendeixen naturalment á unir-se en temps de guerra, tendeixen naturalment á separarse en temps de pau y á progresar cada una ab sos propis elements.

Los espanyols hagueren de reconquistar la terra molt penosament y á poch á poch; las fronteras cris-

tianas anavan avansant, pero já quantas investidas estavan subjectas!

La defensa y l' atach devían organisarse sobre 'l camp de batalla, y no podían esperarse ordres ni ausilis de la capital; era precisa, donchs, la disgregació; era necessari fomentarla, y per aixó los mateixos reys la fomentavan, ab concessió dels *furs* y d' altres ventatjas que compensavan las penalitats dels braus que vivían en las fronteras. Si los reys no haguessin apoyat y promogut la creació de las municipalitats, no hi hauría hagut homes que s' haguessen resignat á viure en la terra vehina á la dels alarbs, y 'l cristianisme no hauría vensut als sectaris de Mahoma.

Per aixó los estímuls concedits en los *Furs* y las *cartas poblas* foren grans, y quedá millorada y casi abolida la trista sort dels *servos*, dels *adscripticis* dels colonos forsosos y dels demés pobres subjectes á la autoritat dels senyors y dels abats.

Lo castell y 'l monestir decaygueren, y la *vila* y 'l poble va comensar á guaytar entr' ells. Per aixó també lo feudalisme no va arrelar gayre en Espanya, y si alguna mostra n' hi hagué fou molt modificada.

De manera que lo poble espanyol degué á la guerra de la Reconquesta una llibertat de que no disfrutavan tots los demés pobles de Europa.

JOSEPH MARTÍ Y FOLGUERA.

Continuará.

QUEIXA

¿Sabs per qué, hermosa nineta,
t' estimo més cada día,
y perque no 't deixaria
sentint parlar ta boqueta?

¿Sabs per qué de sospirar
mon pobre cor may se cansa,
vivint sempre d' anyoransa
de tant que 't vol estimar?

¿Sabs tú per qué tant sufreiro
totas las horas del día,
y 'm causa gran gelosía
desde 'l moment que jo 't deixo?

¿Sabs per qué tots mos afanys
't demostran mas passions,
deixantme de diversions,
cafés, amichs y companys?

¿Sabs, nena, per qué 'l meu cor
t' ayma tant ilusionat
sentint aquest foch sagrat
que s' anomena l' amor?

¿Sabs per qué jo 'ls días tristos
sempre passo sens plahers?
¿No? perque no tinch diners,
tabaco, llibret ni mistos.

M. GARDÓ FERRER

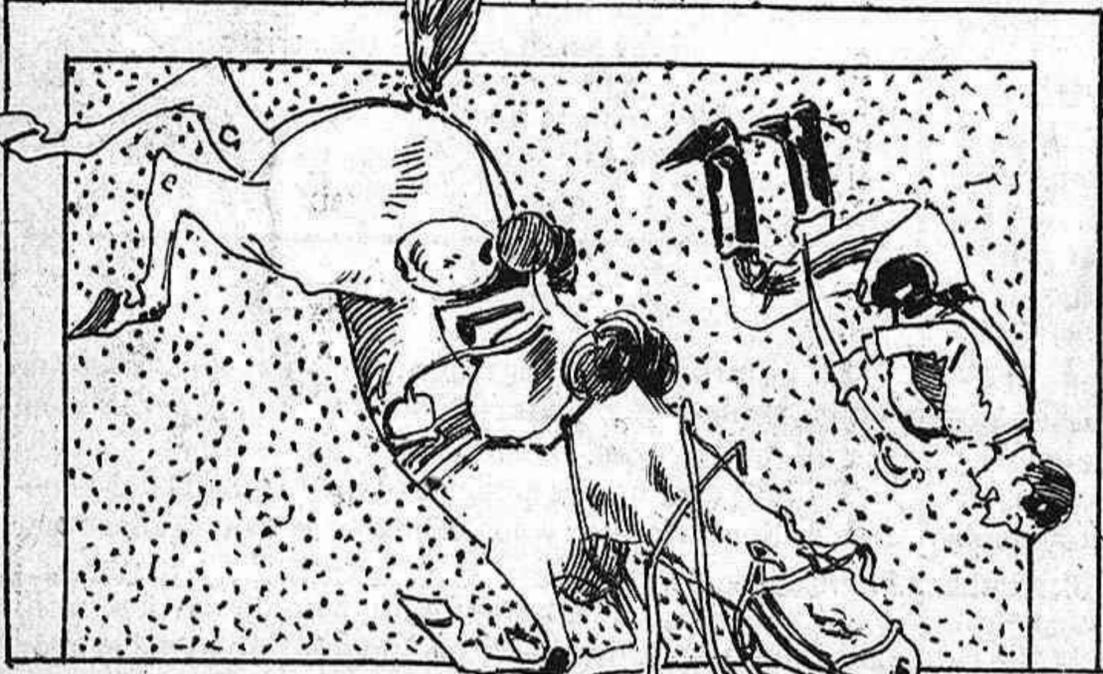
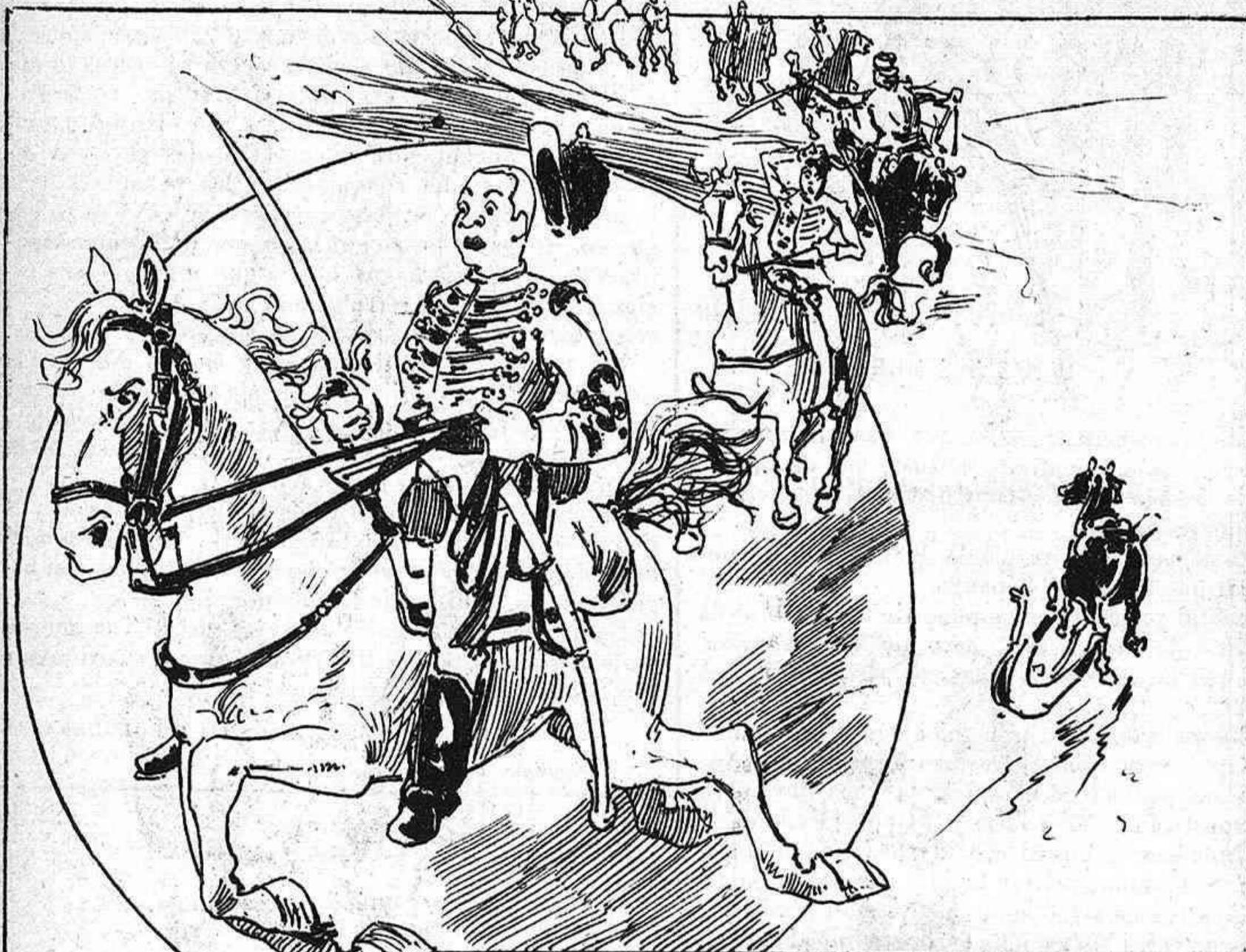
A VIS—A VIS

Lo número vinent será lo número extraordinari que venim anunciant fa días. Costará un ralet pero estém segurs de que no n' hi haurá per quí 'n vulga.

Tenim ja en nostre poder lo text, treballs dels nostres millors literats; y los dibuixos 's van acabant per moments.

De retratos, en comptes de un, com de costum, n' hi haurá un grapat deguts al privilegiat llápis del senyor Punts suspensius.

MANIOBRAS

—¡Ay la mare! ¿Quan me 'n faig?

—¿Y per aixó m' he possat los guants?

MANIOBRAS

—Y tot just comensém.

—Pero si no hay balas...
—Bé, bé; págam la roba.

—Y aixó qué vá de guassa.

—¿Como va de ese valor?
—¡Ni Prim!

—¿M sabría dir d' ahont ho veuré millo r? —
—Del Cabo de Gata.
—(¿Ahont deu ser?)

DE LA FONT GROGA AL PARNÁS

VIATJE LITERARI, CRÍTICH, HUMORÍSTICH Y ANALÍTICH SENSE ORDRE NI COMPÁS.

CAPITUL SEGÓN

Lo Bolet de Vallcarca.—Cartell d' un Certámen.—Pollastrada en perspectiva.

Certa nit, (fará uns tres mesos)
reuníts tots catorse estavam
á dins de lá Pajarera
discutint y fent gatzara,
quan un dels nostres, xicot
que te suficiente barra
pera dir que si llegeix
lo don Quijote, badalla.

Després de donar molts cops
de cullereta, á una tassa
perque guardesim quietut
y escoltesim sas paraulas,
álsantse digué:—Companys
y amichs meus, ja es arribada
la hora de mostrá al mon
que no som uns papanatas.

La Societat del Bolet,
que te son niu á Vallcarca,
per la festa de dit poble
pensa celebrá un certámen.

Com que allí hi tinch coneguts
y es de lo jurat lo pare
de la Calamanda, nina
que aymo ab tota la meva ánima,

Ab vosaltres so pensat
creyent, qu' espolsant la mandra
escriuréu mes que 'n Barnola (1)
baix los temas d' eix Programa.

Al dir aixó, se ficá
la má dreta á la butxaca
y treyent un paper vert
llegí així, ab veu atiplada:

«Lo Bolet, gran Societat
Agrícola y Literaria;
protegida fá molt temps
pel senyor Rector y 'l Batlle.

Se fá sapiguer á tots
aquells que sembrin patatas,
bledas, ápits, xirivias,
auverginias; cols y favas,
com també á los trovadors
de la llengua Catalana,
qu' escriguin ab ploma d' oca
y la tinguin ben trempada,
que pel día hñ de Setembre
un certámen se prepara,
en lo qual serán premiats
los que no obtinguin carbassa.

(1) En Barnola, notari, ab una nit onapli
trenta resmas de paper de barba.

Premis: la flor natural
s' adjudicará al qui sápig
cantar millor las engunias
d' un amor cego, y sens' alas.

Una hermosa regadora
ab cercols, tota de llauna,
(oferta per una viuda
que no passa dels quaranta)
se l' emportará 'l pagés
que tinqui la pastanaga
mes grossa, llarga y molsuda
tan si es groga com morada.

Un parell de castanyolas,
una flauta, una guitarra
(Pintadas al oli, epl
despres no 'ns vinguin ab flautas)
Se adjudicarán al qui
canti mes be las hassanyas,
heroisitats y proesas
de 'n Pau Gibert y en Bacayna (2)

Al que presenti una col
ab mes ull, una medalla,
y duas als mes bonichs
goigs á Santa Reparada.

Un joch de bitllas (de boix)
á la col-lecció mes sana
de patatas malaguenyas
que no hagin vingut de Málaga.

Dos tortells de quatre rals
al poeta que ab mes gracia
escrigui un' oda á la fam,
(aquest quedará per casa.)

Un bolet d' argent al qui
nos presenti 'ls millors rabas
sense agafals per las fullas,
si 'ls hi agafa una castanya,
Y per últim un saler
de barro sense sal ática,
á la millor elegía:

«A la mort de una Cigala.»
Composicions y hortalisas,
tindrán que ser presentadas
abans del día divuyt
ab la forma rutinaria.

President, Pere Posturas,
Vocals, Simón Tfanarias,
Roch Llambrochs, Jaume Cirera,
Secretari Pau Sabata.

¿Qué tal? ¿que os sembla? ¿no es cert

(2) Lladres célebres de Catalunya.

qu' es una vinya, una ganga
aquest Certámen Agricol—
Literari de Vallcarca?

Qui no hi tiri será un tonto!
será perque no li raijan
acudís, perque las musas
ja l' haurán donat de baixa.
¡Apa, demostreu qui sou!
pit y fora, deuvos brasa,
vingan versos y mes versos;
de protecció no 'ns en falta!

Entre mitj hi tinch amichs
que si convé farán trampas
á truco de que guanyém
tots catorse, eixa batalla.

Jo opto á la flor natural,
sols perque la Calamanda
sigui Reyna de la festa;
es un desitj de son pare
secretari del Jurat

que m' ha dit per alentarme:
—Tú trevalla y deixa fer
que per mes que 'n vinguin d' altres
que valguin mes que la teva
jni que fossin de 'n Pitarra!
ells s' enportarán un mico
y tu t' endurás la palma.

Pero com que vull lluhirme,
y 'ls enredos no m' agradan,
m' en vaig á esmolar la ploma
pera coménsar la tasca.

¡Amichs meus, si trech La flor
natural, juro desde are
que anirém á la Font-groga
á fer una pollastrada.

—¿De debó?—Li preguntarem
los mes famolenchs, ab anxia
de treure 'l ventre de pena;

—¿Travereta, no 'ns enganyas?
—¡Enganyarvos! ja sabeu
que may falto á la paraula,
encare que so poeta

tinch un' unsa per llensarla!
—¡Visca en Travereta, viscal!
Eran las dúas tocadas
quan surtint de lo café
desfilayam per la Rambla.

JOSEPH M.ª CODOLOSA.

Seguirá.

SIBILA DE FORTIÁ

Destinat al Teatro Catalá de Novetats, hem tingut lo
gust de llegir un drama ab lo títol ab qu' encabessém
aquestas ratllas, degut á la ploma del gran poeta Don
Damás Calvet.

L' argument de la nova obra que va fernos un efec-
te sorprendent, versa sobre la época de 'n Pere del
Punyalet y casi lo forman los amors del infant D. Joan
ab sa madrastra Sibila.

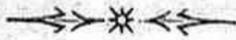
En tota la obra hi campejan elevadíssims pensaments
que delatan al cantor de Mallorca Cristiana.

Lo color de época no pot ser més acentuat; y es tal la
delicadesa del diálech, que extasia al oyent, trasportantlo
á aquell temps ab la mágica de la ploma del poeta.

Sentim no poder transcriure algun paissatge de la
nova obra que de segur faría set d' admirarla al mes
indiferent.

Com las representacions catalanas en dit teatro serán
seguidas, no tardarém D. M., á veurerla en escena á
pesar de tenirse de posar abans lo drama de Guimerá y
la comedia de Gumá de las que 'n tenim també exce-
lentas noticias.

UNA SORT

VOSTÉS sabrán, á no dubtarho lo qu' es una nit d' hivern! Mes de tots modos vull probar de descriuren una que la guardo en la memoria, tan fresca com si fos aquesta que ha passát.

No crech que cap sér vivent en la hora de que 'ls parlo (la una y mitja de la matinada) s' atrevis á correr pel carrer á no ser 'ls serenos, vigilants ó demés cossos de guardia.

Feya com cosa de tres quarts que habían comensat á caurer algunas gotas, tan fredas, que al tocar á la pell á un li semblava talment que la Naturalesa li enviés agullas, cayent aquestas de punxa; jalló eran verdaderas punxadas!

Jo, feya rato que m' ho estava mirant desde derrera los vidres del finestró, y estava completament convenut que alló acabaria ab un ruixat de més ó menos forsa.

S' havia girat un vent de llevant que tot ho aixecava, fent bellugar acompassadament la barra de ferro de la persiana d' un balcó vehí, que feya l' efecte d' un verdader toch funerari.

Per las mal ajustadas escleixas de la finestra, hi entrava 'l vent com qui entra á casa seva, fentme volejar 'ls papers y no deixant en repós lo flam de la espelma, com si aquella petita llum li fes nosa...

Pero bé ¿qué escriurás? al últim vaig preguntarme. ¿Sobre l' Amor? ¿Que 'n puch dir que no siga mal, després d' haverne dat tants desenganys? ¿la Patria? ¡pobre Patria! ¿la Fé? crech que mes val no tocarla!... No crech que may s' hagi vist tant escepticisme; val l' anotar una cosa en favor meu, y es que la nit que feya m' hi ajudava.

De cop sento soroll com si una ma invisible dongués cops repetits als vidres de la finestra ¡Vejam!..., eran las pobres plantas qu' assotadas pel vent semblavan cridar-me l' atenció perque las acullís dintre del quarto; obrí la finestra y quedarme á las foscas fou obra d' un segón; lo vent s' havia ensenyorit per complet de ma pobra estada, al retirar 'ls testos ab la poca claror que pujava del carrer, vegí que estaban materialment cubertas de neu; nevava, pero tant seguit que en un moment quedá tot lo carrer convertit en un verdader granisát.

No hi ha més, 'm fico al llit! y quan comensava 'l primer son, sento que trukan á la porta; —¿Qui hi há!

—¡Cuyti obri que porto pressa!

Salto del llit y... qué veig!! una senyora tota emmantellada y emblanquinada al mateix temps, que s' abocá adelarada dintre 'l quarto.

—¿Hont es la partera?

!! !!

Era una llevadora que havia equivocat la direcció. ¡Quina nit!...

J. ABRIL VIRGILI.

LA PARENTELA

Comedia dramática, en 3 actes arreglada á la nostra escena per D. CONRAT COLOMÉ.

DE molt temps es reconegut lo senyor Colomé com un dels mes hábils arregladors d' obras dramáticas, aixís es que al anunciarse una nova obra de dit excelent escriptor en lo teatro Romea, no va ser estrany veurer lo teatro plé d' una escullida concurrència, figuranti lo mes notable que en nostra regió possehim tant en arts com en lletras.

Desde las primeras escenas se veje que *La Parentela* era una de las obras titoladas realistas, sent sos personatjes y hasta sas escenas verdaderas cópias del nataral y ab un llenguatge tant castís que fascina, seguint l' espectador ab verdader plaher l' interés creixent de la obra.

En lo primer acte hi vejérem acertats quadros de familia, provocant la hilaritat los xistes fácils y espontáneos que sortían de boca dels personatjes.

Agradá aquest acte si bé no entussiasmá, á causa sens dupte de lo enredat de la trama.

Per complert cambiá lo modo de ser en lo segón, pus que de comedia passá á ser verdader drama social. En la *esplanació* hi ha una naturalitat extrema y son final sens ser gens rebuscat es tant altament dramátich qu' ell sol bastaria fer l' exit de la obra, per lo que lo públich unánim, aclamá al arreglador fentlo sortir varias vegadas en escena.

Semblava que després d' un acte tant interessant, lo drama decauria, pus difícil había de ser lo sostenir son interés, pero l' autor de la obra matriu, que deu ser un gran coneixedor de la escena y de las passións humanas sabé sortirsen ab trassa, arribant á un desenllás imprevisit que deixá impresionada á la concurrència.

En los intermedis se comentá la mes ó menos vritat dels personatjes, pero tots son tocats ab tal acert y maestría que los lunars passan casi desapercibuts al costat de las bellessas que atresora la obra.

Alguns trobarán potser convencional que donya Dolores, estimant com estima al seu fill l' hagués abandonat, pero nosaltres hõ trovém just en una senyora tan recta y escrupulosa dels debers maritals, volent ab energia que lo seu fill Conrado los acati degudament.

La escena de reconvenció entre Conrado y Lluisa, en lo tercer acte, faría mes bon efecte si s' escursés.

La Balbina, Nonito y Joan son tres tipos tant vritat que semblava que tothom los coneixés com á algun individu de sas familias.

Al final de la obra lo Sr. Colomé fou objecte d' una franca y expressiva ovació, en justa paga á haber estat tant acertat en l' arreglo de *La Parentela*.

En la execussió s' hi observá alguna vacilació, efecte sens dupte de la premura ab que s' ha possat en escena la obra, pero no obstant se feren aplaudir las Sras: Abella Monner, Clemente (A.) y Sala; y los Srs. Colomé, Soler, Borrás y Moragas.

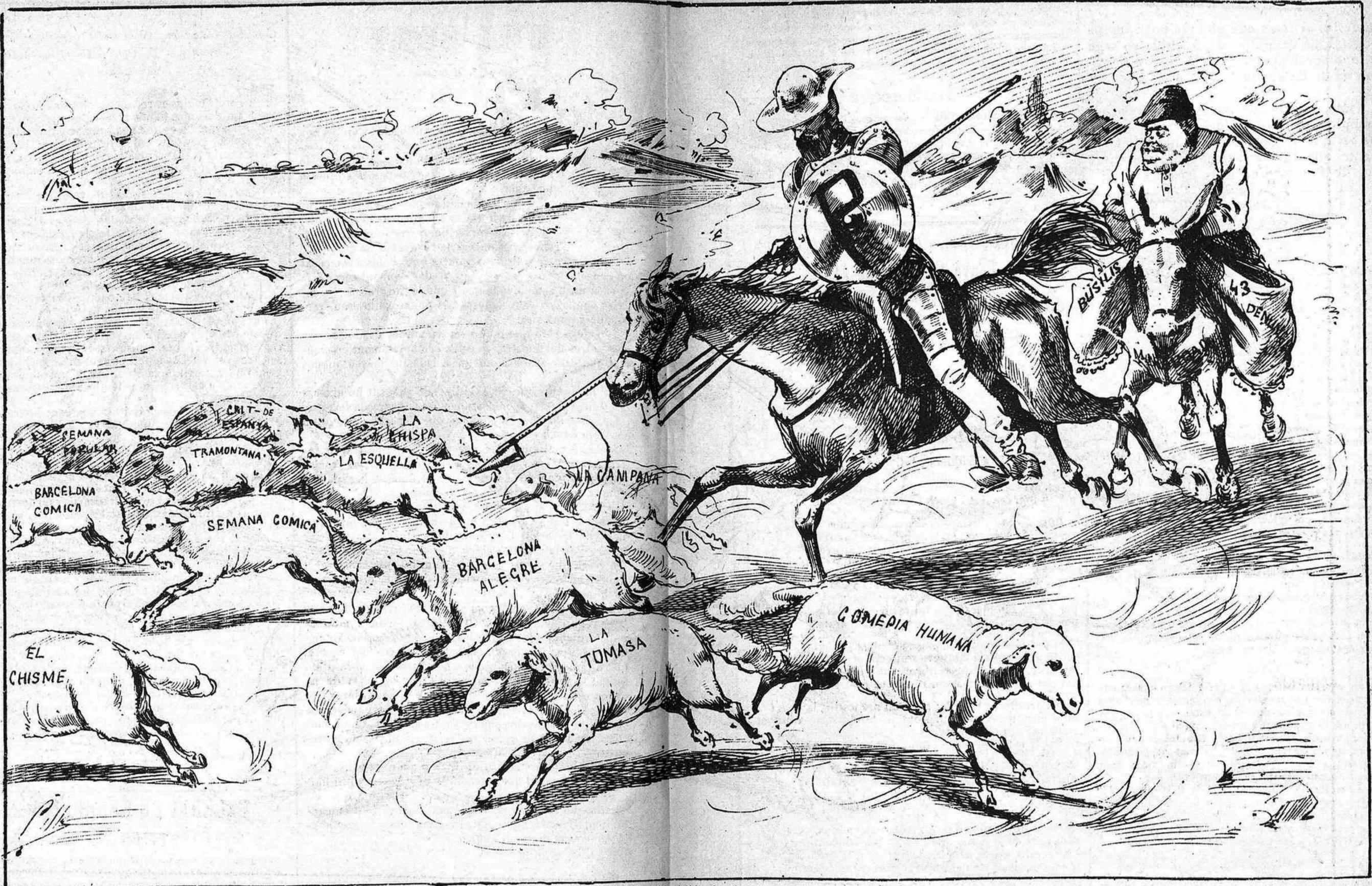
RAMON ESTANY.

GALERIA DE CELEBRITATS

10 CENTIMS RETRATO

Figuran ja en aquesta celebrada galeria de retratos sobre cartulina, deguts al llapis del dibuixant especialista en aquest género, Sr. Punts suspensius una escullida colecció en la que hi constan entre altres, las personalitats arísticas E. Mendoza Tenorio, F. Soler de Ros, J. Guerra, C. Parreño, C. Martinez, Ll. Campos, A. Rossi, E. Duse, E. Borghi-Mamo, M. Franceschini, C. Delgado, S. Alverá, A. Vico, T. Edison, J. Gayarre, F. Uetam, M. Matorrodona, J. Valero, V. Balaguer, N. Monturiol, P. Sarasate, etcétera.

LA TOMASA

—¿Ahont estás, soberbi Alifanfarrón-pornogràfic? ¡Surt! qu' un caballer sols te vol probar las forsas y arrancarte la vida en pago de la que donas á Pentapolin Garamanta á cópi de pessas de déu céntims.

NOSTRE RETRATO

Una de las artistas que ab mes poch temps s' ha captat las simpatías del públich, es sens dupte le biografiada avuy en la nostra popular Galería de Celebritats, D.ª Luigia Palavicini.

En efecte, captiva de moment embelesant per complert al espectador, per lo grau de bellesa ab que la naturalesa l' ha dotada, y rellevants qualitats artísticas que posseheix en l' art de Terpsícore.

Teatros

ROMEA

Durant la passada setmana, no hi ha hagut altra novetat que l' estreno de *La Parentela*, comedia arreglada del francés per don Conrat Colomé, de qual obra ne fa revista apart nostre company de redacció en Ramon Estany.

NOVEDATS

Molt concorregudas s' varen veurer la setmana passada las funcions á cárrech de las acreditadas societats: *Casa de Lactancia*, Julián Romea, Mendoza Tenorio y Cervantes.

Lo estreno de la comedia, en un acte del Sr. Fontova *A primera vista* va alcansar bon éxit, distingintse las senyoras Parreño y Fontova y los senyors Goula y Fuentes. Autor y actors foren cridats en escena.

Lo dissapte tingué lloch l' estreno de *Los Indiferentes*, y si be es obra que languideix en sos dos primers actes, en los dos últims se reacciona y logra interessar vivament al espectador. La execució esmerada per part de las Sras. Parreño, Palá y Castillo y los Srs. Bonaplata, Parreño, Soler, Guixart, Muns y Asperó. L' entrada casi un plé.

Autor y actors foren cridats en escena resultant ser lo primer, lo malaguanyat D. Francisco Figueras, mort fa poch mesos.

S' han posat en estudi lo drama *La Boja*, de D. Angel Guimerá y la comedia en un acte, *Messalina* de nostre director Sr. Ferrer y Codina.

Pera divendres s' anuncia l' estreno de *Los tres sonámbuls* pessa d' A Carreras.

Ab lo que s' veu la empresa no s' entreté y tracta de correspondrer al favor del públich que ab tanta assiduitat concurreix al elegant colisseu del Sr. Elías.

TÍVOLI

Lo dissapte passat s' estrená en aquest teatro la sarzuela *La Estátua del amor* que resultá ser un arreglo de l' obra francesa *L' amour mouillé*, siguent d' escás interés tant per la lletra com per lo argument que perteneix al género manso. En quant á la música ja es altra cosa. L' autor de *Les moqueurs au convent*, senyor Varney, ha estat inspiradíssim en aquesta obra, que, en vritat siga dit, es fins á cert punt malaguanyada per lo llibret.

Sobressurt, en la part musical, l' ária dels petons del acte primer; lo vals de Colibri del segon, y un duo y una tarantela del tercer acte.

En lo desempenyo s' hi distingiren las senyoras Fuertes, Curieses y Martí y ls senyors Sala-Julien y Constantí.

CATALUNYA

Poch acertada estigué la senyora Echavarrí ab la reproducció de la tan coneguda y manossejada *Niña Pancha* habenthi demostrat lo publich lo poch que li agradá.

Dissapte ab *Nina* debutá la senyoreta Medina, tiple simpática, pero escasa de veu, demostrant ser bastant novicia en lo teatro, per lo que tingué regular acullida.

¡Si yo fuera hombre! es lo títol d' una sarzuela original de Sanchez Seña y San José d' argument bastant forsat y presentat en altras obras. Sens dupte lo senyor Sanchez s' inspirá per encárrech d' alguna artista ja que la protagonista hi te un paper molt acentuat. Ab tot s' aplaudí algun número de música, havent sentit aplausos las senyoras Rodriguez y Pino.

CIRCO EQUESTRE

En la nova pantomima *La ley militar ó los dos hermanos* hi obtingueren justos aplausos en sas principals escenas cómicas y dramáticas la simpática Argia y los senyors Otello, Onofri, Thelemaque y Poliutto.

Está en preparació la pantomima *Miguel Strogof* pera la qual la Empresa no perdona gasto ni sacrifici de cap classe.

UN CÓNICH RETIRAT.

À LA MEMÓRIA DE LA SENYORETA

Donya Càrme Ruiz Alá

INVENTORA DE LA ENSENYANSA DE CORTE

¡May mes te podrém veure!, may mes tas alenadas animarán ardentes lo fons de nostre cor; ja s' ha apagat per sempre lo foch de tas miradas ja ton somris puríssim lo te glasat la mort.

Bonica poncelleta que un jorn de goig floures per escampar galana ton delicat perfum; y al rebre la rosada, tos bells colors marcires com de repent s' esclipsa del sol á viva llum.

¡Oh Càrme benvolguda! ó digne Professora! jo se tos sacrificis, ta inmensa abnegació; d' un art reputadíssim ne fores inventora per tu lográ la dona gloriosa redempció.

Jo se que tu lluytares valenta y decidida en mitj de la tempesta de negres desenganys; jo se com te portares quan l' ambició atrevida volía ferne presa del fruyt de tos afanys.

En totas tas empresas guanyares la victória; tos plans innumerables vejeres realisats; per xó fores objecte d' admiració y de glória, per xó fores volguda dels sers mes il·lustrats.

Si mes doblats problemas la ciencia t' ofería, ni un sol moment duptava ton geni creador, ¡ab quin entusiasme vetllavas nit y dia per dar á ton sistema son merescut valor!

Del art divina estrella; per Deu predestinada; molt prompte ¡aysil molt prompte, ton brill has allunyat ¡será que al mon no creyas oh! Càrme ma estimada trobar la recompensa del molt que has treballat?

¡Tal volta eram indignes de rebre de tos llábis aquells consells que 'ns davas ab amorós anhel? ¡Quí sab si de la terra temías los agravis! ¡qui sab si feya falta un altre angel al Cell!

Oh si; no hi ha cap dupte; allá has volat ditxosa com nina enamorada que anyora son consol; y al pendre per ta gala l' edat qu' es mes hermosa, te ploran las deixepas ab llágrimas de dol.

¡May més te podrém veure! estel que á Barcelona deixares per penyora ton rastre encisador; si fou ta vida un himne que al fons del cor resona, ta mort es un poema que te per lema: ¡Amor!

DOLORS RIERA BATLLE.

ELLS Y ELLAS

—Per seguir jochs y tabolas
ab los companys, en Pepin,
casi sempre 'm deixa á solas;
ja tinch sort que tu, Chelin,
quan ell no hi es, m' aconsolas.

¿Qué t' ha semblat Concepció? ¿no t' trovas un xich milló?

La Litografia de Ribera y Estany, s' ha trasladat al Carrer de Sant Ramón, núm. 5, en qual punt queda instalada la Direcció, Administració y Redacció del nostre Setmanari.

Inlaterra ha enviat un altre *ultimatum* á Portugal.

Ab tants *ultimatums* 's fa necessari crear un ultimatum d' ultimatums.

Aixó si que casi necessita l' explicació ab un *argument*...

Apa, aprofitiho, Sr. de la *Accención* y del *éxito* *suculento*.

Un periódich anuncia que en Alemania 's fa una llet artificial superior.

No diu de quina, pero de qualsevol classe que siga ja farán negoci.

Pochs caldos hi ha que tingan tanta *salida*.

Lo Sr. D. Ernesto S, Comendador ha sigut nombrat consul general dels Estats Units mexicans en Fransa, s'ocio corresponsal de la societat mexicana de Geografia y Estadística, que es la mes docta Corporació d' aquell país.

Además lo sabi é ilustrat doctor ha rebut los diplomas de membre corresponsal de la Real Societat de Medicina de Bélgica y de la societat francesa d' Higiene.

Mereixedor d' aixó y molt mes es lo nostre distingit amich y reputadissim metje.

La comedia *Sogra y Nora* nos ha donat á coneixer una nova bona característica, de que tan faltada n' está la escena catalana.

La Sra. Palá que interpreta ab tanta vritat la protagonista de la comedia del Sr. Pin; podrá, dat son modo de ser d' avuy, omplir un vuyt en bé y utilitat del nostre Teatro Regional.

L' import total pera convertir á Paris en port de mar será, lo de 135.000,000 de franchs.

Lo canal tindrà 180 kilómetros de llargaria per 6 d' amplaria y lo port figurará entre Clichy y Saint Denis.

Lo trajecte de Rouen á Paris será de 17 horas.

Los planos estan ja esposats al publich en la Casa ajuntament de la *granville*.

Lo Sr. Peral ha demanat la llicencia absoluta.

Qué redimóni li haurá fet pendrer aquesta determinació. Ell dirá.

Pera lo próxim número també anuncia lo nostre Colega *Barcelona Alegre*, grans novedats sent lo seu preu de deu céntims.

De lo *menú* que ofereix ne tenim molt bonas noticias.

Apa, Animarse!

Repichs

¿Que tal? ¿Varem endevinarho?

La casa del foc d' inmundicia del carrer de Mitjdía, sembla qu' ha resultat ser la del Director del Diluvio.

Y éll que tan predical...

Rés... deu ser també *sistema egipcio*.

¡Quinas planxas!

Lo Camp de Maniobras sembla que será ben regát Millor... may pujará tant lo compte.

No lo de Pallars.

En los anuncis de funcions en honor de Cervantes en lo teatro de Romea, hi ha un honor que apenas se veu; un honor casi perdut.

Es perque lo publich guardi fresch en la memória la planxa de marras.

¡Quanta seráfica ignocéncia!

Hem llegit lo primer número de *Lo Teatro Catalá*.

Diu que será molt imparcial, pero, mireús... no ho sembla; talment pareix redactat per los empresaris de Romea. Redeu! Quin modo d' alabar aquella casa y aquells actors!

Tocant als de Novetats, diu, entre otras cosas, que en lo desempenyo de *Sogra y Nora* la Sra. Palá *procurá* ferho be, pero 's calia si va conseguirho: y que la Sra. Parreño se posa massa grave en lo paper d' inglesa; encarreguém á aquesta actriu que surti ballant lo bolero; farà molt *yankés*.

Altra vegada tornarém á parlar de la questió Farnés Aquellas denuncias del *Diluvio* que sembla que tot ha quedat mort.

Lo públich te dret á sapiguer lo que hi ha; lo que ha resultat; perque de tots modos un culpable ha de serhi.

Pero... Qui es?

HISTÓRICH

Duas sombras molt quietetas só vist eixa nit passada

y 'l acostarmi he observat que molt baixet se parlavan.

Lo que 's deyan no puch dirho, pero só observat ab calma que las dos 's han abressat y un bés s' ha sentit per l' ayre.

Jo d' alli me 'n he allunyat; mes ¡ay! mentres me 'n anava, crits d' aussili se sentian, crits que feyan partir l' anima.

Era, segons han contat pel poble eixa matinada, que al mitx d' aquellas dos sombras un altra va interposarse de barba blanca, y aquesta á cópia de garrotadas á una d' ellas feu fugir deixantla molt mal parada.

Aíxis mateix m' han contat la noticia aquesta tarde; ara á vosaltres vos toca jovenets averiguarla.

J. T. y R.

A una noya que jo sé

Quan veig ta figura estranya,
ta estatura irregular,
lo teu rostre, (un exemplar
de las raras d' Espanya);
tas mans desproporcionadas,
ta lletja forma de nás
que per tot arréu ahont vés
fas esclatá en grans rialladas;
tas dents grossas en excés,
tas orellas com ventalls
y veig encar qu' en los balls,
al teatro y pe' ls carrés
t' exhibeixes tan rumbosa,
mirant sempre de reüll
á tothom y ab un orgull
que 't fa ser més fastigosa,
penso noya, y es vritat,
y pensarho es lo més just,
qu' has renyit ab lo bon gust
y ab ta propia dignitat;
puig á mí, cert, me confón
qu' habente així desayrat
lo cel, no has abandonat
no l' Espanya, no... aquest món!

AMADEO.

Telegramas

Calaf 22.—8 mati.—Fa falta unguent de contracás
pera las áncas dels guerreros.—S' han mort set caballs
de cólica á conseqüencia de las fatigas del viatge.

MONJETAS.

Id 22. —10 id.—Lo general ab una bravura sens
exemple segueix las fortificacions.—Desde las vuyt que
s' ha llevat no ha tastat mes que quatre biffstechs ab
patatas y sis raccions de lloimillo ab tomátech.

MONJETAS.

Id. 22.—12 id (Urgent).—Tot adquireix uns preus
fabulosos; toquéu ous, toquéu patatas, toquéu tota
classe de comestibles. Hi ha pajesa que per ferli una
torrada á un soldat li demana mitxa pesseta.

D. ALM ASES.

Id. 22.—4 tarde (Urgentissim).—Per aqui corre un
moro que ven sabatillas que 's creu siga Muley-Hassan
que ve á presenciá d' incognit las maniobras.

Ara 's reparará si menja botifarra.

MONJETAS.

Id. 22.—6 id.—Lo frét apreta; foran molt conve-
nients brasers de butxaca pera la tropa.—Dotse xicots
van darrera la caballería cullint borregos. L' animació
breix.

D. ALM ASES.

Id. 22.—8 id.—La caballería ha dat una carga. Los
corresponsals, dibuixants, fotógrafos, y altres curiosos
han fugit que los talons 'ls hi plantufejavan las áncas.
Lo camp de batalla ha quedat plé de llapideras barrets
placas fotogríficas y altres objectes.

Lo general reya.

MONJETAS.

Joseph M. Feliu: Anirá arreglat al al-
manach.

Anirá: Juliá Estrada, Vilardebó.

Rosendo Pons: Anirá Recorts, Epígra-
mas y un quento. L' altre es mes vell que
'l pare Adán.

Fernando Garcia: Anirá lo sonet arre-
glat, ¿quan? No ho sabem.

V. Cendra: Ha d' apendrer á midir ver-
sos. Si no se li ha parlat del article, es que
no debia servir.

Un que no 'n sap prou. Ab lo pseudonim
ha estat inspirat; si senyor, no 'n sab prou.

P. Mora: Ha de comensar per apendrer d' escriurer.

S. Oromí: L' incole del nostre número no permet lo seu article.

Anirá: Alfons Trilla, Melquiades.

Algo: De Mayet, C. Torrents.

M. Tarrós y C.: No mes pot servir lo problema.

J. Pijoan: Los dibuixos de vosté no están mal, pero necesita encar
mes estudi. Vaji fent.

Algo de Pep-Galleda, Rigoletto, E. Rutllat, Emilia, Frare Em-
butit.

Y no anirá res més de tot lo qu' hem rebut.

AVÍS IMPORTANT

S' ESTÀ PREPARANT LO

Almanach de La Tomasa

pera 1891

Agrehits al extraordinari éxit que obtingué lo del present any, estém persuadits
que ab las milloras projectadas y en preparació, deixarà pasmats á tots nostres cons-
tants favoreixedors.

Als senyors corresponsals 'ls hi proposém se servescan fer los *pedidos* ab antici-
pació, no sigui que 's quedin á las *capsas* com l' altra vegada.

MANIOBRAS (BIS)

—Senyó Moltke, vull fer sabé al mon, perquè considero, que l' Europa 'm te per ré, que jo també soch guerrero; tan guerrero com vosté!

SECCIÓ DE TRENCA-CLOSCAS

KARADA

La xicota d' en Total, que 's noya tres-dos y hu-dos, va ferse ab una destrat á la dos-hu, un tall molt gros.
M. EMULAP.

II.

—Hu-dos, mira quina hu-quarta ha dut avuy un hu-tres.
—Ab lo sobre, ja veïg que 's dirigida á la Tot, Marta.
F. CARRERAS P.

TRENCA - CAPS

Inés Tió Loseta

Palma de Mallorca

Formar ab aquestas lletres lo títol d' un drama castellá.
BRUNO DURÁN.

MUDANSA

Lo pany de casa fa total possat ab a;
De Barcelona un carré es ma total ab e;
Lo fill del senyó Magí es molt total ab i;
Lo pare d' en Salvadó se diu total ab o,
Y animal es de segú la total possat ab u.

LOGOGRIFO NUMERICH

- 7—Consonant.
- 4 1—Nota musical.
- 7 1 4—Riu d' Espanya.
- 8 4 8 6—En las cartas.
- 6 8 4 5 3—Ciutat espanyola.
- 6 8 7 1 4 8—Nom d' home.
- 3 4 7 1 4 5 3—Part del organisme humá.
- 1 2 3 4 5 6 7 8—Nom d' home.
- 3 4 5 8 6 7 8—Célebre poeta.
- 6 3 6 7 4 1—Ofici.
- 7 3 6 6 8—Célebre poeta.
- 4 5 7 3—Nom de dona.
- 1 2 3— » »
- 6 5—Nota musical.
- 8—Vocal.

LORIS MELIKOFF.

MUDANSA

La Total que de tot fá
Un vestit m' ha d' arreglá.
PEP GALLEDA.

PROBLEMA

Descompondrer lo número 6,724 en quatre cantitats que sumadas, restadas, multiplicadas y divididas per quatre números iguals, donguin resultats iguals.

LOLA BARELLA.

GEROGLIFICH

X
.
I
LO LO LO
F III
T T T

JOAQUIM CASADEVALL.

SOLUCIONS

A LO INSERTAT EN LO NÚMERO ANTERIOR

Karada.—E-mi-li-o.
Estrella.—C R
C O R A L
R O M
R A M O N
L N

Geroglífich.—Un semestre son sis mesos.
Logogrifo numérich.—Finestra.

LA TOMASA

PERIÓDICH FESTIU, IL·LUSTRAT Y LITERARI
Preus de subscripció:

Espanya y Portugal, trimestre. 1'50 ptas
Cuba y Puerto Rico id. 2 " "
Extranger id. 2'50 " "

NOTA—Tota reclamació podrá dirigirse á la Administració y Redacció del periódich, carrer de Sant Ramón, n.º 5.
LITOGRAFIA DE RIBERA Y ESTANY.

Lit: Barcelonesa, S. Ramón, 5.—Barña.